

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.5.3.2023

Szanowny Pan
Jerzy Łokietko
Dyrektor Regionalnej
Dyrekcji Lasów Państwowych

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
ul. Kazimierza Wielkiego 24a
65-950 Zielona Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*R/23/003 – Planowanie i wykonywanie wybranych zadań związanych z gospodarką leśną oraz
sprawowanie nadzoru nad ich realizacją*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze (RDLP), ul. Kazimierza Wielkiego 24a, 65-950 Zielona Góra.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Łokietko, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze, od 1 marca 2024 r. (od 1 lutego 2024 r. do 29 lutego 2024 r. pełniący obowiązki Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze). W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: Wojciech Grochala, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze (Dyrektor lub Dyrektor RDLP), od 30 stycznia 2018 r. do 30 stycznia 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne oraz planowanie zadań związanych z gospodarką leśną, w tym z zakresu urządzenia lasu. 2. Nadzór nad realizacją zadań związanych z gospodarką leśną.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (do czasu zakończenia kontroli ¹) oraz okres wcześniejszy z zakresu opracowania obowiązujących w okresie objętym kontrolą planów urządzenia lasu.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Rajmund Aszkowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LZG/1/2024 z 3.01.2024 r.

(akta kontroli str. 2-5)

¹ Tj. 7 marca 2024 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze, stosownie do uregulowań zawartych w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁴, koordynowała oraz nadzorowała działalność nadleśnictw.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Przygotowanie organizacyjne oraz planowanie zadań związanych z gospodarką leśną było prawidłowe. Zlecając opracowanie projektów planów urządzenia lasu (PUL) zapewniono zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców. Pomimo starań RDLP, projekty planów urządzenia lasu dla dziesięciu nadleśnictw nie zostały zatwierdzone przez ministra właściwego do spraw środowiska przed upływem obowiązywania dotychczasowych planów, w następstwie czego nadleśnictwa pozyskały ogółem 603,5 tys. m³ drewna w miesiącach poprzedzających zatwierdzenie planów urządzenia lasu.

Poza jednostkowym przypadkiem, RDLP prawidłowo nadzorowała proces opracowania przez wykonawców projektów planów urządzenia lasu oraz rzetelną realizację nałożonych na nich obowiązków.

RDLP nadzorowała w 10-letniej perspektywie obowiązywania planu urządzenia lasu m.in.: limity maksymalne miąższościowych rozmiarów użytkowania lasu określonych w PUL, wykonanie powierzchniowego użytkowania przedrębного drzewostanów, wykonanie miąższościowego etatu cięć w użytkowaniu rębnym.

Nadzorowane nadleśnictwa, realizowały obowiązki związane z ochroną lasu, m.in. poprzez usuwanie drzew opanowanych przez organizmy szkodliwe, a także usuwanie złomów i wywrotów.

RDLP koordynowała realizację przez nadleśnictwa ośmiu projektów, w tym związanych ze zmianami klimatycznymi, przy czym trzy nadleśnictwa realizujące projekt *Leśne Gospodarstwa Węglowe* złożyły do RDLP część sprawozdań z opóźnieniem.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1933, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne oraz planowanie zadań związanych z gospodarką leśną, w tym z zakresu urzędnika lasu

Opis stanu faktycznego

1. Według stanu na 31.12.2022 r. nadzorowane przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Zielonej Górze jednostki⁶ zarządzały gruntami Skarbu Państwa o powierzchni ogólnej 453.292,51 ha.

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowiły powierzchnię 439.359,19 ha:

- grunty zalesione 414.973,60 ha,
- grunty niezalesione 10.988,22 ha (w tym do odnowienia 7.259,41 ha),
- związane z gospodarką leśną 13.090,05 ha,
- grunty zadrzewione i zakrzewione 307,32 ha.

(akta kontroli str. 549-567)

W dziesięcioletnim okresie obowiązywania planów urzędnika lasu (V rewizja) nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP, w zakresie zmian powierzchni gruntów leśnych niezalesionych wystąpiły następujące zmiany:

- zmniejszyła się powierzchnia halizn⁷ (o 23,05 ha),
- zmniejszyła się powierzchnia wylesień na gruntach wyłączonych z produkcji leśnej (o 34,38 ha),
- zwiększyły się powierzchnie płazowin⁸ (o 0,93 ha), zrębów (o 481,54 ha), gruntów objętych szczególnymi (pozaustawowymi) formami ochrony przyrody (o 214 ha), gruntów leśnych przewidzianych do małej retencji (o 15,77 ha), gruntów leśnych przewidzianych do naturalnej sukcesji (o 36,32 ha).

(akta kontroli str. 551-567)

W nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze, w okresie 1983-2022⁹:

- zwiększyła się powierzchnia gruntów leśnych ogółem z 410.047 ha do 425.433 ha,
- zwiększyła się powierzchnia leśna niezalesiona z 5.952 ha do 10.751 ha,
- zwiększyła się miąższość grubizny brutto z 42.267,3 tys. m³ do 110.512,6 tys. m³,
- powierzchnia sosny i modrzewia jako gatunku panującego nie uległa zmianie, tj. 370 tys. ha,
- udział miąższościowy sosny wzrósł z 83,7% do 88,1%,
- udział powierzchniowy sosny spadł z 90,3% do 87,1% (najniższa wartość 84,8% w 2006 r.).

(akta kontroli str. 568-571)

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Wykaz jednostek organizacyjnych nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia nr 28 Dyrektora RDLP w Zielonej Górze z dnia 19 listopada 2021 r. (DO.012.5.2021). Nadleśnictwa: Babimost, Brzózka, Bytnica, Cybinka, Gubin, Krosno, Krzystkowice, Lipinki, Lubsko, Nowa Sól, Przytok, Sława Śląska, Sulechów, Szprotawa, Świebodzin, Torzym, Wolsztyn, Wymiarki, Zielona Góra, Żagań oraz Ośrodek Transportu Leśnego w Świebodzinie.

⁷ Powierzchnie pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (z wyłączeniem upraw i młodników o zadrzewieniu 0,3 oraz 0,4 powstałych po cięciu uprzętającym rębnią IIIa), zaliczone – zgodnie z zasadami ewidencji gruntów w Lasach Państwowych – do rodzaju użytku gruntowego „lasy”, do grupy kategorii użytkowania grunty leśne niezalesione do odnowienia (to jest przejściowo pozbawione drzewostanu i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach).

⁸ Grunt leśny porośnięty rzadko drzewami, które nie tworzą zwarcia.

⁹ Dane: <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/> [dostęp: 11.03.2024 r.].

W nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze, zasoby grubizny brutto¹⁰ uległy zwiększeniu o: 2019 r. – 188.363 m³, 2020 r. – 531.828 m³, 2021 r. – 489.392 m³, 2022 r. – 412.870 m³, 2023 r. – 1.178.302 m³.

(akta kontroli str. 660)

2. Według stanu na dzień 1 lutego 2024 r. zatrudnienie w RDLP obejmowało 57,25 etatów (w tym jeden wakat). Szczegółowe zakresy zadań dla wydziałów i stanowisk zawarto¹¹ w *Regulaminie Organizacyjnych RDLP*. Zadania poszczególnych pracowników zostały powierzone w formie pisemnej.

(akta kontroli str. 66-103)

Pracownicy RDLP posiadali wykształcenie specjalistyczne oraz niezbędne doświadczenie, tj. 53 posiadało wykształcenie wyższe, w tym 25 leśne. W okresie objętym kontrolą pracownicy podnosili i doskonalili swoje kwalifikacje zawodowe, m.in. poprzez udział w szkoleniach, realizowanych w oparciu o roczne plany szkoleń. Szkolenia dotyczyły¹², przykładowo zagadnień: nadzoru na zespołami pracowniczymi, podatkowych i rachunkowych, obsługi podsystemów Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (SILP), wykorzystania danych satelitarnych, gospodarowania nieruchomościami, usług leśnych, gospodarki łowieckiej, urządzania lasu, ochrony siedlisk przyrodniczych, ochrony i hodowli lasu, szkółkarstwa i nasiennictwa, sprzedaży drewna, zarządzania wizerunkiem i radzenia sobie ze stresem.

(akta kontroli str. 104-118)

3. Obszar lasów, wszystkich nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze, należy do najwyższej¹³, tj. I Kategorii zagrożenia pożarowego (§ 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów¹⁴).

(akta kontroli str. 432)

W latach 2019-2023 (RDLP Zielona Góra) zaewidencjonowano 1.347 pożarów lasów, natomiast przeciętna powierzchnia pożaru wynosiła 0,14 ha.

W latach 2011-2020 powierzchnia pojedynczego pożaru lasu wynosiła dla: RDLP Zielona Góra – 0,11 ha, a dla Polski – 0,25 ha.

(akta kontroli str. 433-449)

Stan dojazdów pożarowych – 3.465,52 km (drogi leśne w zarządzie LP dla RDLP) przedstawiał się następująco: dobry – 755,27 km, średni – 1.147,08 km, zadawalający – 1.219,52 zł, zły (okresowo trudno przejezdne) – 343,65 km.

Szacunkowy koszt budowy drogi wykonywanej w warunkach trudnych wynosił 1,12 mln zł/km, natomiast w warunkach bardzo dobrych 0,62 mln zł/km.

W latach 2019-2023, w zakresie zadań inwestycyjnych (budowa, przebudowa) wykonywanych przez nadleśnictwa, zrealizowano łącznie 149,451 km dojazdów pożarowych.

(akta kontroli str. 468, 1160, 1300)

4. W latach 2001-2023, nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP pozyskały łącznie 1.618.276,69 m³ posuszu¹⁵, m.in. w: 2019 r. – 240.522,78 m³, 2020 r. –

¹⁰ Dane według WISL za lata 2019-2023.

¹¹ W Regulaminie organizacyjnym nie zawarto regulacji dotyczących odrębnego stanowisko dotyczące adaptacji gospodarki leśnej do zmian klimatycznych.

¹² Tematy szkoleń nie obejmowały wprost zagadnień adaptacji gospodarki leśnej do zmian klimatycznych.

¹³ Zaliczenia lasów do kategorii zagrożenia pożarowego lasów dokonuje się na podstawie danych historycznych, w oparciu o sumę punktów odpowiadających: średniej rocznej liczbie pożarów lasu w okresie ostatnich 10 lat przypadających na 10 km² powierzchni leśnej; udziałowi procentowemu powierzchni drzewostanów rosnących na siedliskach boru suchego, boru świeżego, boru mieszanego świeżego, boru wilgotnego, boru mieszanego wilgotnego i lasu łęgowego; średniej wilgotności względnej powietrza (pomiar z wysokości 0,5 m) i procentowego udziału dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godzinie 9.00; średniej liczbie mieszkańców przypadających na 0,01 km² powierzchni leśnej.

¹⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1065.

¹⁵ Posusz - drzewa martwe lub zamierające w drzewostanie na skutek opanowania przez szkodniki, zbytniego zagęszczenia, zmian w środowisku itp. Źródło: <https://www.encyklopediasna.pl/haslo/posusz/>

194.173,81 m³, 2021 r. – 133.275,53 m³, 2022 r. – 74.146,05 m³, 2023 r. – 92.440,86 m³.

(akta kontroli str. 391)

W latach 2001-2023, nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP pozyskały łącznie 2.037.976,72 m³ złomów¹⁶ i wyrotów¹⁷, m.in. w: 2019 r. – 38.087,17 m³, 2020 r. – 27.638,83 m³, 2021 r. – 23.271,79 m³, 2022 r. – 283.604,67 m³, 2023 r. – 35.780,45 m³.

(akta kontroli str. 392)

5. Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu¹⁸, zlecenie przez RDLP sporządzenia planu urządzenia lasu następowało nie później niż na 15 miesięcy przed upływem okresu obowiązywania dotychczasowego PUL.

(akta kontroli str. 859)

Analiza procedury z 2019 r. przeprowadzonej przez RDLP zmierzającej do wyłonienia podmiotu opracowującego PUL dla sześciu Nadleśnictw: Krzystkowie, Nowa Sól, Szprotawa, Zielona Góra, Przytok oraz Żagań wykazała m.in., że:

- ustalenie wartości zamówienia dokonano w oparciu o metodykę określoną w zarządzeniu nr 41 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie zasad planowania i rozliczania kosztów prac urządzania lasu oraz wartość punktu przeliczeniowego dla prac urządzeniowych w roku 2019,
- opracowano Specyfikację Istotnych Warunków Zamówienia, która została udostępniona od 11 lutego 2019 r. do 14 marca 2019 r.,
- na sporządzenie dwóch PUL wpłynęły dwie oferty, na sporządzenie czterech PUL wpłynęło po jednej ofercie,
- wynagrodzenie brutto za sporządzenie jednego PUL na lata 2021-2030 wraz prognozą oddziaływania na środowisko wahało się od 968.760 zł do 1.603.800 zł,
- z wykonawcami zawarto umowy w dniach 25 kwietnia 2019 r. i 6 maja 2019 r.,
- ogłoszenie o dzieleniu zamówienia zostało przekazane Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej,
- udzielenie zamówienie nastąpiło w trybie przetargu nieograniczonego, a RDLP przygotowała i przeprowadziła postępowanie o udzielenie zamówienia w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców oraz zgodnie z zasadami proporcjonalności i przejrzystości, tj. zgodnie z art. 7 ust. 1, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁹.

(akta kontroli str. 860-875)

Projekty planów urządzenia lasu (Nadleśnictwa: Lubsko, Lipinki, Sulechów, Wymiarki, Krzystkowie, Nowa Sól, Szprotawa, Zielona Góra, Przytok, Żagań) nie zostały zatwierdzone²⁰ przez ministra właściwego do spraw środowiska (art. 22 ust. 1 ustawy o lasach) przed upływem obowiązywania dotychczasowych planów.

Zatwierdzanie przez Ministra obowiązujących planów urządzenia lasu następowało średnio po upływie siedmiu miesięcy od początkowej daty ich obowiązywania

¹⁶ Złom - drzewo lub część drzewa złamane w wyniku silnych wiatrów (huraganowych wiatrów), mokrego śniegu itp., czynników głównie atmosferycznych. Źródło: <https://www.encyklopediasna.pl/haslo/zlom-2/> [dostęp: 11.03.2024 r.]

¹⁷ Wywrot - drzewo wyrócone, z całkowicie lub częściowo odsłoniętym systemem korzeniowym.

Źródło: <https://www.encyklopediasna.pl/haslo/wywrot/> [dostęp: 11.03.2024 r.]

¹⁸ Dz. U. poz. 1302.

¹⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

²⁰ Pismo przekazujące projekt planu urządzenia lasu do zatwierdzenia opatrzone datą: Nadleśnictwo Lubsko – 15 kwietnia 2019 r., Nadleśnictwo Lipinki – 7 maja 2020 r., Nadleśnictwo Sulechów – 7 maja 2020 r., Nadleśnictwo Wymiarki – 7 maja 2020 r., Nadleśnictwo Krzystkowie – 22 kwietnia 2021 r., Nadleśnictwo Nowa Sól – 29 kwietnia 2021 r., Nadleśnictwo Szprotawa – 29 kwietnia 2021 r., Nadleśnictwo Zielona Góra – 29.04.2021 r., Nadleśnictwo Przytok – 22 kwietnia 2021 r., Nadleśnictwo Żagań – 22 kwietnia 2021 r.

(tj. od sześciu miesięcy dla Nadleśnictwa Sulechów do jedenastu miesięcy dla Nadleśnictwa Lipinki²¹).

(akta kontroli str. 859)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną powyższego było m.in. to, że: akty prawne nie określiły terminu opracowania projektu planu, terminów uzgadniania, zatwierdzania czy przekazania nadleśniczemu zatwierdzonego przez ministra, planu urządzenia lasu. Wskazują one jedynie ostateczny termin rozpoczęcia prac oraz ich zakres. *RDLP w Zielonej Górze w sposób maksymalny skróciła okres sporządzania i odbioru projektu PUL oraz jego wysłania do zatwierdzenia. Na terminowość rozpatrywania spraw przez jednostki nadrzędne (DGLP, Ministerstwo Klimatu i Środowiska) RDLP nie miała wpływu.*

(akta kontroli str. 626-629)

Zatwierdzanie przez Ministra poprzednio obowiązujących planów urządzenia lasu następowało średnio po upływie 23 miesięcy od początkowej daty ich obowiązywania (tj. od 15 miesięcy dla Nadleśnictwa Żagań do 41 miesięcy dla Nadleśnictwa Babimost i Świebodzin)²².

(akta kontroli str. 1159)

6. Analiza prac nad sporządzeniem projektów planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Zielona Góra oraz Nowa Sól wykazała, że w RDLP przestrzegano wymogów, określonych w art. 19-21 ustawy o lasach, § 1-3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, Instrukcja urządzania lasu. Działania podejmowane przez RDLP z zakresu nadzoru nad właściwą realizacją zadań dotyczące opracowania planów, były rzetelne poza jednym przypadkiem (zagadnienie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 907-1100, 1108-1113)

Posiedzenia narady techniczno-gospodarczej odbywały się w IV kwartale roku poprzedzającego wprowadzenie nowego PUL.

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną powyższego było m.in. to, że: RDLP dostrzegła możliwość przyspieszenia prac nad sporządzaniem projektu PUL w jego końcowym okresie poprzez możliwość:

- zorganizowania narady techniczno-gospodarczej na początku IV kwartału dziesiątego roku obowiązywania PUL,
- dokonania częściowego podsumowania i analizy okresu ubiegłego poprzez podsumowanie realizacji prac za pełne dziewięć lat obowiązywania PUL, a roku ostatniego w oparciu o założenia realizowanego planu finansowo-gospodarczego nadleśnictwa,
- uzgodnienia pomiędzy nadleśnictwem a wykonawcą projektu PUL zakresu prac do wykonania w ostatnich miesiącach dziesiątego roku obowiązywania PUL, celem ich odpowiedniego ujęcia w PUL,
- ostatecznego uzgodnienia zakresu wykonanych prac, które odbywa się w ostatnich dniach grudnia ostatniego roku obowiązywania PUL,
- skorygowania wyników realizacji prac za dziesięć lat obowiązywania zakończonego PUL o faktyczne wykonanie wynikające ze sprawozdawczości (po zakończeniu dziesiątego roku planu).

Dzięki temu możliwe było wykonanie pozostałych czynności, związanych m.in. z opiniowaniem PUL, w terminie wcześniejszym niż przewiduje to Instrukcja

²¹ PUL obowiązujący na lata 2020-2029, dla Nadleśnictwa Sulechów został zatwierdzony 7 sierpnia 2020 r. PUL obowiązujący na lata 2020-2029, dla Nadleśnictwa Lipinki został zatwierdzony 30 grudnia 2020 r.

²² PUL obowiązujący na lata 2008-2017, dla Nadleśnictwa Babimost został zatwierdzony 4 maja 2011 r. PUL obowiązujący na lata 2008-2017, dla Nadleśnictwa Świebodzin został zatwierdzony 4 maja 2011 r. PUL obowiązujący na lata 2011-2020, dla Nadleśnictwa Żagań został zatwierdzony 29 marca 2012 r.

urządzania lasu. Takie postępowanie, wraz z harmonogramem opracowywania PUL, zaakceptował dyrektor RDLP w Zielonej Górze, na wniosek Wydziału Urządzania Lasu i Stanu Posiadania w roku 2012.

(akta kontroli str. 634-635, 907-910)

W PUL nie było bezpośrednich odniesień do zmian klimatycznych. Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną powyższego było, m.in.:

- opracowanie PUL stosownie do wymogów prawnych, które nie zawierały wymogów sporządzenia analizy planowanej gospodarki leśnej w odniesieniu do adaptacji tej działalności do zmian klimatycznych,
- zagadnienia te były brane pod uwagę jednak nie były one skondensowane w jednym dedykowanym temu rozdziale,
- komisje, które obradowały w ramach powstawania PUL były świadome aktualnej i prognozowanej sytuacji klimatycznej. *W ramach posiadanej wiedzy i kompetencji podejmowały decyzje o zasadach dotyczących przemiany pokoleń, przebudowy lasów niestabilnych, o przyszłych składach gatunkowych, o zastępowaniu gatunków na rzecz lepiej znoszących zmiany klimatyczne, o potrzebach wzbogacania monokultur poprzez wprowadzanie podokapowych warstw drzewostanu itp.*

(akta kontroli str. 625-626)

7. W latach 2019-2023 w życie weszły plany urządzenia lasu dla dziesięciu nadleśnictw. W ramach opiniowania tych projektów PUL wpłynęły:

- dwa wnioski organizacji pozarządowych. W przypadku projektu PUL Nadleśnictwa Przytok wpłynął wniosek w sprawie utworzenia rezerwatu w *Lesie Odrzańskim*. W przypadku PUL Nadleśnictwa Zielona Góra sformułowany został wniosek stowarzyszenia o wyłączenie z cięć rębnych drzewostanu w dwóch pododdziałach,
- jedna uwaga osoby niezrzeszonej. W przypadku Nadleśnictwa Nowa Sól, w trakcie obrad Komisji Założeń Planu przedstawiciel strony społecznej wystąpił z wnioskiem o uwzględnienie w założeniach planu urządzenia lasu ograniczenia cięć rębnych w nadodrzańskich obszarach Natura 2000,
- opinie (na podstawie art. 54 ust. 1, w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko²³) Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, które nie zawierały uwag, skutkujących koniecznością zmian w projekcie PUL.

(akta kontroli str. 859, 876-906)

8. Zgodnie z art. 15 ustawy o lasach, do lasów szczególnie chronionych (lasy ochronne) zalicza się lasy, które m.in.:

- chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin;
- chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;
- ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków;
- są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu;
- stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej;
- mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
- są położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców.

²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, ze zm.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2023 r.:

- w nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze, położonych było łącznie 126,8 tys. ha lasów ochronnych, (w tym w gminie Miasto Zielona Góra – 13,7 tys. ha),
- w lasach pozostałych (m.in. samorządowe, lasy prywatne) o łącznej powierzchni 11,3 tys. ha położonych było zaledwie 1,05 ha lasów ochronnych.

Mimo dokonanego²⁴ z dniem 1 stycznia 2015 r. połączenia miasta na prawach powiatu Zielona Góra z gminą Zielona Góra w powiecie zielonogórskim, Dyrektor RDLP nie opracował i nie przekazał Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych wniosku o uznanie lasu (Lasów Państwowych) za ochronny w odległości do 10 km od nowych granic administracyjnych Miasta Zielona Góra. Wraz ze zmianami granic administracyjnych powierzchnia lasów położonych w odległości 10 km uległa zwiększeniu z ponad 36 tys. ha do ok. 63 tys. ha.

(akta kontroli str. 650-659)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną powyższego było m.in. to, że:

- połączenie miasta Zielona Góra z gminą Zielona Góra, było połączeniem miasta z otaczającą je gminą wiejską, i nie miało charakteru scalenia terenów zurbanizowanych, jednak uznano, że zmiana granic miasta miała poniekąd sztuczny charakter i nie objęła dodatkowych obszarów zurbanizowanych (granica ta przebiega w środku kompleksów leśnych i rolniczych),
- zmiana ta nie wywołała automatycznej zmiany funkcji lasów, które w sposób faktyczny nie zmieniły swojego charakteru,
- w przypadku lasów ochronnych stanowiących otulinę miast ich rola sprowadza się przede wszystkim do: stanowienia naturalnej bariery przed rozwojem miejskim w kierunku obszarów leśnych; stanowienia elementu zieleni wysokiej będącej elementem poprawy jakości powietrza, poprzez absorpcję zanieczyszczeń atmosferycznych i produkcję tlenu; oferowania miejsc do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miast, poprawiając ich jakość życia poprzez kontakt z naturą, aktywność fizyczną i odpoczynek; kształtowanie estetyki i jakości krajobrazu miejskiego,
- dotychczasowy areal lasów, stanowiący otulinę o szerokości 10 km wokół granic starego miasta Zielona Góra, w dalszym ciągu zapewnia realizację ww. funkcji ochronnych,
- hipotetyczne nowe granice objęłyby swoim zasięgiem lasy Nadleśnictwa Krzystkowie oraz Nadleśnictwa Sława Śląska i sięgałyby granic Nadleśnictw Szprotawa i Babimost. Tak odległe położenie zewnętrznych granic lasów ochronnych, mających stanowić otulinę Zielonej Góry, w żaden sposób nie wiązałoby się funkcjonalnie ze zurbanizowanym obszarem miasta, byłoby poza zasięgiem podmiejskich spacerów, a także nie miałyby wpływu na kształtowanie krajobrazu miejskiego.

(akta kontroli str. 629-631)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Opracowany w 2021 r. na zlecenie RDLP plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Nowa Sól (na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.) nie zawierał²⁵ (*Elaborat*, punkt 3.6.1, strona 55) daty i numeru pisma właściwego ministra w sprawie uznania części lasów Nadleśnictwa jako lasy ochronne, o których mowa w § 25 ust. 1

²⁴ Paragraf 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2014 r. w sprawie połączenia gmin, ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany siedziby władz gminy - Dz. U. poz. 1023.

²⁵ Pozostało niewypełnione kropkowane miejsce.

Instrukcji urządzania lasu będącej załącznikiem do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r.

(akta kontroli str. 859, 1108-1113, 1296-1297)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną powyższego było m.in. to, że:

- w momencie końcowego odbioru projektu PUL, Minister Klimatu i Środowiska nie wydał jeszcze decyzji uznającej lasy ochronne w Nadleśnictwie Nowa Sól, stąd w elaboracie (rozdział 3.6.1, strona 55) znalazła się informacja o lasach ochronnych, gdzie dla porządku wpisano przyszłą decyzję uznającą lasy ochronne – do uzupełnienia pozostawiając datę i znak decyzji. Informacje te miały zostać uzupełnione ręcznie – po wydaniu przedmiotowej decyzji. Minister Klimatu i Środowiska ostatecznie wydał decyzję w dniu 13.07.2021 r.,
- aby nie opóźniać daty zatwierdzenia projektu planu urządzenia lasu, RDLP w Zielonej Górze równolegle procedowała czynności odbiorowe i wystąpiła w dniu 26.04.2021 r. z wnioskiem o zatwierdzenie projektu PUL,
- gdyby z ostatecznym odbiorem prac czekano na zatwierdzenie przez ministra lasów ochronnych, elaborat i mapy lasów ochronnych mogłyby zostać wydrukowane, oprawione i załaminowane dopiero po 13.07.2021 r. RDLP mogłaby więc wystąpić z gotowym wnioskiem o zatwierdzenie projektu PUL dopiero w sierpniu 2021 r., a to wydłużyłoby proces zatwierdzania projektu PUL o kilka miesięcy.

(akta kontroli str. 648-649)

OCENA CZĄSTKOWA

Przygotowanie organizacyjne oraz planowanie zadań związanych z gospodarką leśną było prawidłowe. Zlecając opracowanie projektów planów urządzenia lasu zapewniono zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców.

Poza jednostkowym przypadkiem, RDLP prawidłowo nadzorowała proces opracowania przez wykonawców projektów planów urządzenia lasu oraz rzetelną realizację nałożonych na nich obowiązków.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją zadań związanych z gospodarką leśną

Opis stanu faktycznego

1. Stosownie do art. 34 pkt 2c ustawy o *lasach*, Dyrektor RDLP inicjował, nadzorował i koordynował działalność nadleśniczych. W nadleśnictwach obowiązywały m.in. zarządzenia bądź decyzje Dyrektora RDLP lub Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Ocena prawidłowości działań nadleśnictw następowała m.in. w oparciu o weryfikację danych zawartych w systemach informatycznych, kontrolę funkcjonalną oraz merytoryczną.

(akta kontroli str. 365-380)

2. RDLP w Zielonej Górze corocznie uzgadniała z nadleśnictwami roczny rozmiar użytkowania z podziałem na użytki rębne i przedrębne. Dokonując uzgodnień przedstawiciel RDLP brał pod uwagę 10-letnie etaty cięć określone w planach urządzenia lasu oraz dotychczasowe wykonanie planów gospodarczych. Uzgodnione wielkości użytkowania służyły do opracowania planów finansowo-gospodarczych nadleśnictw na dany rok.

(akta kontroli str. 702-732)

RDLP nadzorowała, aby nadleśnictwa wykonywały plan finansowo-gospodarczy według uzgodnionych rozmiarów i w przyjętych lokalizacjach cięć. Podczas realizacji planu gospodarczego miały miejsce nieprzewidziane okoliczności, które powodowały zakłócenia w realizacji planów, np.:

- zjawiska kłeskowe (silne wiatry, susze, szkody powodowane przez czynniki biotyczne), co powodowało zwiększone wykonanie użytków przygodnych lub cięć sanitarnych, zmniejszając przy tym wykonanie powierzchni planowych,
- wahania na rynku drzewnym (nierealizowanie umów przez odbiorców drewna), co powodowało odstąpienie od wykonania części powierzchni planowych,
- problemy z wyłonieniem usługodawców w zakresie pozyskania drewna lub niewywiązywanie się przez nich ze zobowiązań umownych, co powodowało niepełną realizację planu w danym roku,
- uzyskiwanie większej niż zakładana w PUL wydajności cięć pielęgnacyjnych określonej wskaźnikiem m^3/ha , co powodowało, że zakładana miąższość pozyskiwanego drewna była zrealizowana na powierzchni mniejszej niż planowana,
- uzyskiwanie mniejszej niż zakładana w PUL wydajności cięć w użytkowaniu rębnym, co powodowało, że pomimo właściwego zaawansowania powierzchniowego nie była osiągana planowana miąższość grubizny.

(akta kontroli str. 702-732)

RDLP nadzorowała w 10-letniej perspektywie obowiązywania PUL, m.in.

- limity maksymalne miąższościowych rozmiarów użytkowania lasu określonych w PUL,
- wykonanie powierzchniowego użytkowania przedrębego drzewostanów,
- wykonanie miąższościowego etatu cięć w użytkowaniu rębnym.

Nadzór powodował łagodzenie wahań podaży drewna w poszczególnych latach, poprzez zalecenia równomiernego rozkładania zaległości bądź nadwyżek na pozostałe lata obowiązywania PUL.

(akta kontroli str. 702-732)

Coroczna analiza przez RDLP etatów realizowanych przez poszczególne nadleśnictwa umożliwiała wychwycenie pewnych trendów, które były wskazywane nadleśniczym podczas corocznych porad.

W październiku dziesiątego roku obowiązywania planów urządzenia lasu poszczególnych nadleśnictw organizowane były Narady Techniczno-Gospodarcze, w ramach opracowywania nowych projektów PUL. Elementem tych porad były, m.in. wystąpienia nadleśniczych podsumowujące wykonanie użytkowania rębego i przedrębego w wymiarze miąższościowym i jego porównanie z 10-letnim etatem określonym w PUL.

Według danych RDLP, w okresie V rewizji PUL, w żadnym z nadzorowanych nadleśnictw nie doszło do przekroczenia dopuszczalnego rozmiaru użytkowania głównego. Ostatecznej oceny realizacji PUL, Dyrektor RDLP dokonywał w pierwszym kwartale roku po zakończeniu realizacji planu. Ocena ta była elementem składowym elaboratu (opisania ogólnego) PUL kolejnej rewizji.

(akta kontroli str. 702-732)

3. W latach 2019-2023 r. w nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze sprzedano łącznie 10.428,1 tys. m^3 drewna.

Średnia cena drewna sprzedawanego przez nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze wynosiła: 2019 r. – 188,69 zł/ m^3 , 2020 r. – 189,38 zł/ m^3 , 2021 r. – 223,26 zł/ m^3 , 2022 r. – 325,83 zł/ m^3 , 2023 r. – 312,03 zł/ m^3 .

(akta kontroli str. 381-382)

W latach 2019-2023 r. w nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze pozyskano łącznie 10.006,7 tys. m^3 grubizny w ramach:

- użytkowania rębego – 5.063,4 tys. m^3 (w tym przygodne – 168,1 tys. m^3),
- użytkowania przedrębego – 4.943,3 tys. m^3 (w tym przygodne – 439,3 tys. m^3).

Realizacja planu pozyskania drewna wynosiła 95,23%.

Plan oraz wykonanie cięć zostało wykazane w sprawozdaniu LPIR-8, o którym mowa w zarządzeniu²⁶ nr 13 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 3 marca 2020 r. w sprawie wprowadzenia sprawozdania LPIR-8 „Plan/Wykonanie cięć w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.

(akta kontroli str. 661-672)

W okresie objętym kontrolą dziesięć nadleśnictw prowadząc gospodarkę leśną, pozyskiwało drewno w miesiącach poprzedzających zatwierdzenie przez właściwego ministra (art. 22 ust. 1 ustawy o lasach) planów urzędzenia lasu (zagadnienie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 695)

W 5-letnim okresie 2018–2022 w nadleśnictwach RDLP Zielona Góra:

- pozyskano według raportów LPIR-8 wyniosło 9.828.824 m³ grubizny netto, tj. po przeliczeniu 12.286.030 m³ grubizny brutto,
- oszacowano pozyskanie w Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów (WISL) – 13.813.810 m³ grubizny brutto.

Różnica za okres pięciu lat wynosiła 1.527.780 m³, w ujęciu procentowym pozyskanie wg raportu LP stanowi 89% pozyskania oszacowanego przez WISL.

(akta kontroli str. 689-694)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną różnic pomiędzy danymi raportowanymi przez RDLP, a danymi zawartymi w opracowaniach Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu było m.in. to, że:

- były to różne systemy zbierania informacji. Dane ze sprawozdawczości LP odzwierciedlają miąższość grubizny netto (bez kory) wynikającą z pomiarów pozyskanych sortymentów drzewnych. Jest to więc miąższość wynikowa, ustalona po pozyskaniu drewna. Natomiast WISL jest szacunkiem wykonanym metodą matematyczno-statystyczną na podstawie losowo rozmieszczonych kołowych powierzchni próbnych, gdzie określa się miąższość drzew, które w okresie między kolejnymi pomiarami zostały usunięte z powierzchni. Liczba powierzchni próbnych WISL ma zgodnie z metodyką pozwolić na ustalenie zasobów miąższości z maksymalnym błędem wynoszącym 1% w skali kraju. W odniesieniu do jednostek niższego rzędu błąd ten zwiększa się ze względu na mniejszą liczbę i reprezentatywność prób,
- miąższość brutto drzew usuwanych określana jest na podstawie pomiarów pierśnicy w korze i wysokości drzew sprzed 5 lat,
- w przypadku wydarzeń kłęskowych (szkody od wiatru, pożary, szkodniki owadzie itp.) wyniki takie mogą być zakłócone;
- w trakcie pięcioletnich interwałów pomiędzy pomiarami WISL dochodzi do przechodzenia (w całości lub części) poszczególnych drzew żywych do martwych, co dodatkowo utrudnia jednoznaczne porównanie wyników,
- WISL określa faktycznie nie wielkość pozyskania drewna, ale wskaźnik ubytku drzew żywych na powierzchniach próbnych.
- w ostatnich latach wzrosła ilość grubizny pozostawiana w pozostałościach zrębowych. Wynika to ze zwiększania się udziału maszynowego pozyskania drewna, a także z większej ilości odpadów w drewnie pozyskanym po kłęskach (wiatrolomy),
- ważnym aspektem jest również „przesunięcie w czasie” danych dotyczących pozyskania drewna w Lasach Państwowych w stosunku do danych z WISL, w odniesieniu do poszczególnych lat.

(akta kontroli str. 631-634)

²⁶ Poprzednio: decyzja nr 85 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji sporządzania sprawozdania LPIR-8 „Plan/Wykonanie cięć w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe generowane w module Planowanie-SILP oraz webSILP.

4. W przypadku wystąpienia organizmów szkodliwych w stopniu zagrażającym trwałości lasów, RDLP wyegzekwowała od nadleśnictw, realizację obowiązków związanych z ochroną lasu²⁷, m.in. poprzez usuwanie drzew opanowanych przez organizmy szkodliwe, a także złomów i wywrotów. Mając na celu ograniczenie skutków pogarszającego się stanu sanitarnego drzewostanów, RDLP wydała, m.in. zarządzenie nr 8 z dnia 21 lutego 2019 r. W załączniku do zarządzenia określono, w szczególności procedury uzyskiwania zgód na zręby sanitarne i zmian rocznych rozmiarów pozyskania.

Art. 23 ust. 1 ustawy *o lasach* stanowi, że *zmiana planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu może być dokonana aneksem*.

W latach 2019-2023 rozpatrzono następującą liczbę spraw z nadzorowanych nadleśnictw, związanych z udzielaniem zgód lub akceptacji zmiany rębni na wniosek nadleśniczego: 2019 r. – 112 spraw, 2020 r. – 99 spraw, 2021 r. – 59 spraw, 2022 r. – 55 spraw, 2023 r. – 64 sprawy.

Zmiany rębni były dokonywane zgodnie z regulacjami wewnętrznymi²⁸.

(akta kontroli str. 386-392, 733-737, 1114-1158)

Ze złożonego w toku kontroli NIK oświadczenia naczelnika Wydziału Urządzania Lasów wynika m.in., że:

- rębnie realizowane były co do zasady na powierzchniach ustalonych w planie urządzenia lasu w postaci wykazu działek zrębowych. Działki te były również zwizualizowane na mapach gospodarczych (tzw. mapach cięć),
- w przypadku wystąpienia wydarzeń kłęskowych i szkód w lasach, realizowano za zgodą Dyrektora RDLP dodatkowe rębnie sanitarne,
- w zakresie użytkowania rębego minister zatwierdzał określony w planie urządzenia lasu etat miąższościowy użytków rębnych, wyrażony w metrach sześciennych. Etat ten był traktowany jako etat maksymalny (nieprzekraczalny). Minister nie odnosił się w szczególności ani do powierzchni, na których ma być użytkowanie rębne, ani do rodzaju planowanych rębni. Co prawda w piśmie ministra można dopatrzeć się pewnych niejednoznaczności w zapisach i były podstawy do różnych interpretacji tego, co minister faktycznie zatwierdza, jednak przyjęto, że zatwierdzenie dotyczy tylko najważniejszych rozmiarów zadań, wyrażonych w konkretnych liczbach, a pozostałe treści PUL zatwierdzane są jako kierunkowe,
- rodzaj planowanej rębni ustalany był, wg stanu lasu na 1 stycznia początku obowiązywania planu urządzenia lasu. W 10-letnim okresie jego obowiązywania zachodziły dynamiczne zmiany stanu lasu, które nadleśniczy był zobowiązany uwzględniać w prowadzeniu gospodarki leśnej,
- zmiany rębni wynikające z aktualnych potrzeb hodowlanych wymagały co do zasady akceptacji Dyrektora RDLP w Zielonej Górze. Zgoda była niezbędna w przypadkach zmiany rębni złożonych na zupełne,
- odstępstwa od realizacji konkretnej wskazówki gospodarczej w niektórych pododdziałach (modyfikacja wskazówek, zmiana rębni, odstępstwo od realizacji zadań) nie należy traktować jako niedopuszczalnego odstępstwa od PUL, pod warunkiem, że działania te nie spowodują przekroczenia maksymalnych wielkości zadań określonych w piśmie ministra zatwierdzającym plan.

(akta kontroli str. 697-698)

²⁷ Art. 9 ust. 1 pkt 1), art. 10 ust. 1 pkt 1), art. 24 pkt 3a) ustawy *o lasach*.

²⁸ M.in.:

- § 26 ust. 7 *Zasad hodowli lasu*, będących załącznikiem do Zarządzenia nr 53 DGLP z dnia 21 listopada 2011 r. ze zm.
- Decyzji nr 85 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20.03.2017 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji sporządzania sprawozdania LPIR-8,
- w piśmie RDLP w Zielonej Górze z dnia 20.03.2017 r. (zn. spr. ZS.7600.2.2017): Dyrektor RDLP w Zielonej Górze, mając swoje uprawnienia z zakresu nadzoru i koordynacji działań w podległych nadleśnictwach, zastrzega sobie możliwość ingerencji w decyzje nadleśniczego dotyczące uruchamiania pozycji rębnych nieujętych w planie u.l. Cięcia rębne w lasach nieobjętych wskazaniami PUL nadal wymagały zgody dyrektora RDLP, pomimo że w uwagach do pkt. 6 instrukcji LPIR-8 uprawnienia te nadano nadleśniczemu.

5. Wydział Kontroli i Audytu Wewnętrznego RDLP, łącznie w latach 2019-2023, przeprowadził 92 kontrole w nadleśnictwach²⁹ i 2 w Biurze RDLP w Zielonej Górze. W związku z kontrolami wydano 417 wniosków pokontrolnych, z tego: 21 kontroli z zakresu pozyskania i sprzedaży drewna, 6 kontroli z zakresu hodowli lasu, 17 kontroli z zakresu gospodarowania gruntami rolnymi i leśnymi, 13 kontroli z zakresu gospodarki łowieckiej, w tym w ramach Ośrodków Hodowli Zwierzyny, 6 kontroli z zakresu szkodnictwa leśnego oraz 31 kontroli z pozostałych obszarów działalności nadleśnictw.

(akta kontroli str. 6-9)

Przykładowo w 2020 r. przeprowadzono 23 kontrole w siedmiu zakresach tematycznych, w tym:

- „*Poprawność sposobów składowania drewna będącego na zapasie na koniec 2019 roku i drewna pozyskanego w I kwartale 2020 roku oraz jego rotacja, z uwzględnieniem bieżących wytycznych wydanych przez Dyrektora RDLP w Zielonej Górze*” – przeprowadzona w czterech nadleśnictwach (Lubsko, Nowa Sól, Szprotawa, Przytok),
- „*Poziom wdrożenia nowych rozwiązań Prawa zamówień publicznych w jednostkach Lasów Państwowych, w ramach zamawiania usług leśnych na 2019 r.*” – przeprowadzona w czterech nadleśnictwach (Brzózka, Lubsko, Szprotawa, Babimost),
- „*Prawidłowość przygotowania ofert handlowych (grup handlowo- gatunkowych), prawidłowości wdrożenia nowych warunków technicznych odbioru surowca drzewnego i nowych zasad użytkowania lasu*” – przeprowadzona w trzech nadleśnictwach (Ślawa Śląska, Wolsztyn, Zielona Góra),
- „*Gospodarka łowiecka w Ośrodkach Hodowli Zwierzyny*” – przeprowadzona w czterech nadleśnictwach (Lipinki, Ślawa Śląska, Torzym, Wymiarki),
- „*Organizacja ochrony i zwalczania szkodnictwa leśnego, ochrony mienia oraz działalności Straży Leśnej w jednostkach LP w latach 2016-2019*” – przeprowadzona w trzech nadleśnictwach (Gubin, Torzym, Żagań) oraz biurze RDLP,
- „*Prawidłowość wdrożenia EZD - w jednostkach organizacyjnych RDLP w Zielonej Górze*” przeprowadzona w trzech nadleśnictwach (Zielona Góra, Żagań, Świebodzin),
- „*Realizacja wniosków pokontrolnych po kontroli okresowej przeprowadzonej przez Inspekcję Lasów Państwowych*” w Nadleśnictwie Nowa Sól.

Realizacja przez nadleśnictwa wniosków pokontrolnych podlega bieżącemu monitorowaniu przez RDLP, m.in. w formie kontroli sprawdzających. Wydział Kontroli i Audytu Wewnętrznego RDLP prowadził kontrole, stosownie do zarządzenia nr 50, Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 24 lipca 2018 r. w sprawie kontroli instytucjonalnej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe³⁰, (od 2024 r. obowiązuje zarządzenie nr 83 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 18 sierpnia 2023 r. w sprawie kontroli instytucjonalnej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe³¹).

(akta kontroli str. 6-9)

W wyniku przeprowadzenia przez RDLP w Nadleśnictwie Szprotawa, kontroli problemowej w zakresie zagospodarowania i wykorzystania gruntów rolnych w jednostkach LP, w tym uzyskiwanie dopłat w latach 2018-2020, sformułowano wnioski pokontrolne dotyczące:

²⁹ We wszystkich nadzorowanych nadleśnictwach.

³⁰ Zn: GI.0210.13.2018.

³¹ Zn: GI.210.5.2023.

- zobowiązania do skutecznego nadzoru nad poprawnością udostępniania gruntów rolnych i egzekwowania zapisów umownych przez użytkowników,
- niezwłocznego uregulowania bezumownego korzystania z gruntu przez leśniczego,
- zmiany umowy deputatu na dwie odrębne umowy w celu jednoznacznego wskazania przydzielonej powierzchni,
- wprowadzania przy zawieraniu umów deputatu zapisów zawartych w wytycznych Dyrektora RDLP w Zielonej Górze,
- ewidencjonowania dopłat do gruntów rolnych na kontach analitycznych,
- podjęcie udokumentowanych działań mających na celu zagospodarowanie nieużytkowanych gruntów rolnych.

(akta kontroli str. 10-14)

Kontrole funkcjonalne były prowadzone w oparciu o wytyczne wprowadzone pismem Dyrektora RDLP w Zielonej Górze (DK-097-38/14) z 5 czerwca 2014 r. Od 2024 r. kontrole funkcjonalne (cele, realizacja i zasady dokumentowania) zostały określone w piśmie Dyrektora RDLP w Zielonej Górze z dnia 10 stycznia 2024 r. (DK.092.1.2024.)

(akta kontroli str. 20-39)

Przykładowo, Wydział Gospodarki Leśnej RDLP w latach 2019-2023 przeprowadził łącznie 36 kontroli w 130 jednostkach. Tematami kontroli były m.in.:

- prawidłowość zagospodarowania pierwotnych ognisk gradacyjnych (POG) oraz uporczywych pędraczysk,
- ocena prawidłowości wykonywania oceny upraw oraz działań zmierzających do uzyskania odnowienia naturalnego.
- prawidłowość wykonywania pielęgnacji upraw i młodników.

(akta kontroli str. 334-364)

6. W latach 2019-2023, RDLP w Zielonej Górze otrzymywała z nadleśnictw plany finansowo-gospodarcze (za pośrednictwem systemu SILP) oraz inne informacje o działalności. Stosownie do decyzji Dyrektora RDLP³², złożone plany finansowe zawierały wymagane dane. Analiza planów dla Nadleśnictwa Zielona Góra, wykazała weryfikacja odbywała się m.in. poprzez sprawdzenie zgodności z wytycznymi DGLP³³.

(akta kontroli str. 332-333, 699)

Stosownie do § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. *w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe*³⁴, RDLP terminowo przedstawiała Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych zbiorcze informacje obejmujące wyniki nadzorowanych nadleśnictw i zakładów oraz wyniki własne regionalnej dyrekcji. W latach 2019-2023³⁵:

- łączne przychody wynosiły 3.079.250.534,44 zł,
- łączne koszty wynosiły 2.915.555.623,41 zł,
- wynik finansowy (brutto) wynosił 163.694.911,03 zł

(akta kontroli str. 317-331)

Przykładowo w 2022 r. łączne koszty wynosiły:

- ochrona lasu przed czynnikami szkodliwymi (konto 5104) – 17.345.600,88 zł,
- hodowla lasu (5102) – 60.157.575,46 zł,
- ochrona przeciwpożarowa (konto 5105) – 14.436.113,33 zł.

(akta kontroli str. 321)

³² M.in. w sprawie makrowskaźników do planu finansowo-gospodarczego nadleśnictw, zakładu i biura Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze; w sprawie aktualizacji makrowskaźników do planu finansowo-gospodarczego.

³³ M.in. w sprawie makrowskaźników do planu finansowo-gospodarczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

³⁴ Dz. U. Nr 134, poz. 692.

³⁵ Za 2023 r. dane wstępne – wersja 1 bilansu.

7. W latach 2019-2023, RDLP zorganizowała 526 szkoleń³⁶. Tematy szkoleń³⁷ dotyczyły, m.in. ochrony przeciwpożarowej lasu, aktywnej ochrony przyrody, zagadnienia szkółkarsko-hodowlane, rozpoznawania stopnia zagrożenia drzewostanów ze strony szkodników wtórnych, zagospodarowania lasu, bieżących problemów z zakresu ochrony lasu.

(akta kontroli str. 119-133)

8. W latach 2019-2023 do RDLP w Zielonej Górze wpłynęło łącznie 45 skarg (wniosków). Przez RDLP w Zielonej Górze rozpatrzono 34 skargi, natomiast 11 skarg wg właściwości przekazano do rozpatrzenia przez podległe jednostki. Skargi dotyczyły zarówno zagadnień z zakresu gospodarki leśnej (np. gospodarka drewnem, gospodarka łowiecka, gospodarowanie gruntami rolnymi i leśnymi, wycinka drzew) jak też spraw pracowniczo-kadrowych. Z 34 rozpatrzonych przez biuro RDLP skarg 29 rozpatrzono negatywnie, 5 pozytywnie³⁸.

Rozpatrywanie skarg odbywało się stosownie do zarządzenie nr 84 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie organizacji i przyjmowania skarg i wniosków w Lasach Państwowych (GI-021-2/04)³⁹.

(akta kontroli str. 40-43)

9. W RDLP w Zielonej Górze przeprowadzono, w latach 2019-2023, łącznie 8 kontroli zewnętrznych. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych przeprowadziła kontrolę w:

- 2019 r. – *Gospodarka taborem samochodowym*,
- 2019 r. – *Realizacja prawa pierwokupu przez Lasy Państwowe*,
- 2021 r. – *Statutowa działalność biur rdLP*.

W wyniku kontroli *Realizacja prawa pierwokupu przez Lasy Państwowe*, sformułowano dwa wnioski pokontrolne zobowiązujące do:

- *opracowania i wprowadzenia wewnętrznych uregulowań, wytycznych z zakresu prawa pierwokupu*,
- *przeprowadzania kontroli funkcjonalnych z zakresu sposobu rozpatrywania spraw dotyczących aktów warunkowych określonych w art. 37b ustawy o lasach*.

Wnioski pokontrolne zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 15-19)

10. RDLP prowadziła działania edukacyjno-promocyjne, m.in. w zakresie:

- *poświęteczna akcja proekologiczna Eko Choinka* – mająca na celu kształtowanie postaw ekologicznych, recykling zebranych choinek – zrębkowane drzewek na naturalny nawóz,
- *Posadźmy Razem Las* – realizujące działania dotyczące zrównoważonej gospodarki leśnej, w tym funkcji i roli lasów oraz ochrony klimatu,
- *Piknik Centrum Nauki Keplera* – popularyzujące wiedzę na temat funkcji lasu, drewna i geosrodowiska, jak również zagadnień związanych z ochroną klimatu,
- *Dzień Geotopu* – zadanie promujące walory przyrodnicze regionu, dziedzictwo kulturowe, zrównoważoną gospodarkę leśną, ochronę zasobów leśnych oraz rolę i funkcję lasu i ochronę klimatu.
- *Wielkie Łowy w Puszczy Żagańskiej* – propagujące edukację leśną.

(akta kontroli str. 108-109)

RDLP posiadała swoich przedstawicieli w organach opiniodawczych i doradczych:

- Regionalnej Radzie Ochrony Przyrody (organem opiniodawczo-doradczym Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim),

³⁶ Dla ogółem 13.700 uczestników.

³⁷ Tematy szkoleń nie obejmowały wprost zagadnienia adaptacji lasów do zmian klimatycznych.

³⁸ Dotyczyły: udzielenia przez nadleśnictwo informacji, organizacji pracy nadleśnictwa w 2020 r., wycinki przez nadleśnictwo drzewa, ograniczania przez nadleśnictwo strat w uprawach związanych z gospodarką łowiecką, wyposażenia przez nadleśnictwo w niezbędne środki ochrony indywidualnej.

³⁹ Od 1 stycznia 2024 roku obowiązuje Zarządzenie nr 101 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie organizacji i przyjmowania skarg i wniosków w Lasach Państwowych (Znak: GI.0210.8.2023).

- Regionalnej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko,
 - Radzie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego,
 - Radzie Naukowo-Społecznej Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie”,
 - Radzie Doradczej Europejskiego Ugrupowania Wspólnoty Terytorialnej (EUWT) z o.o. "Geopark Łuk Mużakowa",
 - Zespole do spraw kompensacji przyrodniczej na obszarach Natura 2000 przy Ministrze Środowiska,
 - Komisji Nauk Leśnych i Drzewnych przy Oddziale PAN w Poznaniu,
 - Komitecie Sterującym Projektu LIFE „Czynna ochrona zagrożonych gatunków płazów i gadów na obszarach Natura 2000 w Europie”,
 - Grupie roboczej do opracowania audytu krajobrazowego województwa lubuskiego.
- (akta kontroli str. 106)

W ramach zawartych porozumień, RDLP współpracowała, m.in.:

- z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w zakresie wymiany informacji przyrodniczej, ochrony przyrody na terenie województwa lubuskiego (w obszarze określonym granicami administracyjnymi RDLP), a także ochrony rybołówstwa,
- z Lubuskim Wojewódzkim Konserwatorem w zakresie: wspólnych działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, edukacji w tym zakresie, promocji zasobów dziedzictwa kulturowego oraz rozpoznaniu zabytków na gruntach Lasów Państwowych,
- z Lubuskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, w sprawie zasad współdziałania pomiędzy organami wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska oraz jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych na terenie właściwości RDLP w Zielonej Górze.

(akta kontroli str. 106-107, 615-622)

Na terenie RDLP w Zielonej Górze w zakresie realizacji zadań związanych z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się w środowisku inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii lub inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, lub inwazyjnych gatunków obcych, które prawdopodobnie spełniają kryteria uznania ich za stwarzające zagrożenie dla Unii, w zakresie określonym w ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o *gatunkach obcych*⁴⁰ podjęto w okresie objętym kontrolą, m.in. następujące działania:

- na terenie 20 nadleśnictw, w wyniku inwentaryzacji wybranych gatunków inwazyjnych występujących w środowisku leśnym, zidentyfikowano 3.504 stanowiska inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt, w tym: 2.996 stanowisk roślin i 506 stanowisk zwierząt (szopa pracza i jenota),
- przeprowadzono szkolenia dla pracowników merytorycznych nadleśnictw, webinaria oraz spotkania robocze z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim,
- na terenie nadleśnictw przeprowadzono zwalczanie inwazyjnych i niebezpiecznych dla zdrowia gatunków barszczy o łącznej powierzchni 1,08 ha,
- ograniczono liczebność zwierząt zaliczonych do inwazyjnych gatunków obcych: szopa pracza i jenota na terenie Ośrodków Hodowli Zwierzyny w 17 obwodach łowieckich zarządzanych przez nadleśnictwa.

(akta kontroli str. 134-138)

11. Dyrektor RDLP w Zielonej Górze przekazywał, zgodnie z § 3 zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie *zasad powiększania zasobów leśnych w wyniku nabywania lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia przez jednostki organizacyjne Państwowego*

⁴⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 1589, ze zm.

Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, informację o powiększaniu zasobów leśnych w wyniku nabywania przez nadzorowane nadleśnictwa lasów lub gruntów przeznaczonych do zalesienia na podstawie art. 37 ustawy o lasach. W latach 2019-2023 nabyto łącznie 226,5012 ha, z tego użytki leśne stanowiły 130,4092 ha.

W 2023 r. nabyto łącznie 179,2998 ha przy łącznych kosztach 8.076.862,68 zł (średnia ważona: 4,50 zł za m²). Największą powierzchnię nabyły Nadleśnictwo Gubin (50,0258 ha), Lubsko (27,6789 ha), Szprotawa (16,9273).

Źródła finansowania w ww. zarządzeniu określono w paragrafie 4 ust. 1 jako, m.in. środki własne nadleśnictw.

(akta kontroli str. 764-782)

W zakresie nabywania nieruchomości, w RDLP zdiagnozowano m.in. następujące utrudnienia:

- mała podaż gruntów (wysoka lesistość regionu),
- oferenci mający przesadne mniemanie o wartości swoich nieruchomości. Po sporządzeniu operatu szacunkowego oferenci rezygnują z transakcji, gdyż uważają, że sporządzona wycena jest za niska,
- dodatkowe koszty związane z zakupem stanowiące czasem znaczny udział w kosztach całej transakcji (nieadekwatny do wartości samej nieruchomości),
- nieuregulowany stan prawny nieruchomości,
- niechęć oferentów do zajmowania się sprawami formalnymi: pozyskanie dokumentów ewidencyjnych, map, zaświadczeń, a przede wszystkim wnioskowanie o uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

(akta kontroli str. 614-615, 767)

12. W latach 2019 – 2023, nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze, w oparciu o art. 38 ust. 2 i ust. 3 ustawy o lasach, zbyły łącznie 15,5392 ha za kwotę 6.694.383,75 zł (średnia ważona: 43,08 zł za m²). Stosownie do paragrafu 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, dochody ze sprzedaży lasów i gruntów, o których mowa w art. 38 ustawy o lasach, winny być przekazywane do budżetu państwa.

W ww. rozporządzeniu został zdefiniowany wynik finansowy jako różnicę między przychodami i kosztami działalności, skorygowaną o straty i zyski nadzwyczajne. W rozporządzeniu nie zawarto definicji dochodu. W piśmie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych z 15 września 2009 r. (GI-0915-38/09) wskazano m.in., że *dochód przekazywany do budżetu państwa z tytułu sprzedaży gruntów i lasów nie był niższy niż wartość oferowanej w przetargu nieruchomości, określona przez rzeczoznawcę majątkowego*.

Przykładowo: Nadleśnictwo Brzózka w dniu 25 marca 2021 r., po przeprowadzeniu wymaganej procedury, zbyło 2,4621 ha za łączną kwotę 930.000 zł (756.097,56 zł plus VAT 173.902,44 zł). W dniu 29 marca 2021 r. RDLP odprowadziło na rachunek Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych kwotę 751.850,56 zł otrzymaną z Nadleśnictwa Brzózka. Nadleśnictwo z kwoty uzyskanej ze sprzedaży potrąciło 4.247 zł (m.in. na koszty wyceny, ogłoszenia w prasie).

(akta kontroli str. 738-763)

13. Stosownie do art. 38e ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o lasach oraz Ramowych wytycznych w sprawie zamian lasów, gruntów i innych nieruchomości znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych⁴¹, w latach 2019 – 2023, Nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze w drodze zamian zbyły 18,85 ha gruntów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na cele nierolnicze i leśne lub niebędące faktycznie lasami. W wyniku zawartych umów nabyto

⁴¹ Pismo Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 12 grudnia 2012 r. (Zn. spr.: ZS-D-2141-11-2/12).

111,0307 ha gruntów będących głównie lasami, gruntami przeznaczonymi do zalesienia lub gminnymi drogami gruntowymi (przeznaczonymi do uzupełnienia sieci dróg pożarowych i dojazdowych w kompleksach leśnych).

(akta kontroli str. 783-797)

14. W wytycznych z dnia 3.02.2020 r. Dyrektora RDLP w Zielonej Górze w sprawie *wprowadzania zasad dotyczących realizacji prawa pierwokupu lub nabycia w formie oświadczenia, które przysługują z mocy prawa Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Lasy Państwowe, na terenie jednostek RDLP w Zielonej Górze*, określono m.in. sposób procedowania zagadnienia związanego z prawem pierwokupu.

W latach 2019 - 2023, do nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze, wpłynęło łącznie 598 zawiadomień, o których mowa w art. 37b ust. 1 ustawy o lasach, dotyczących możliwości wykonania przez nadleśniczych prawa pierwokupu nieruchomości (art. 37a ust. 1 ustawy o lasach). Nadleśnictwa:

- skorzystały łącznie z 13 możliwości nabycia nieruchomości o łącznej powierzchni 20,9205 ha,
- nie skorzystały z 263 możliwości nabycia nieruchomości, gdyż nie przylegały one bezpośrednio do gruntu pozostającego w zarządzie Lasów Państwowych,
- nie skorzystały ze 119 możliwości nabycia nieruchomości, gdyż zawiadomienia notariuszy dotyczyły także gruntów rolnych,
- nie skorzystały z innych przyczyn⁴² z 203 możliwości nabycia nieruchomości.

(akta kontroli str. 798-810)

W przypadku dwóch zawiadomień kierowanych do Nadleśnictwa Sulechów o możliwości wykonania prawa pierwokupu w sprawach transakcji (powierzchnia: 0,4800 ha i 0,4800 ha), nie skorzystano w 2020 r. i 2021 r. z możliwości zakupu nieruchomości z powodu, jak podano w uzasadnieniu, *niepewnej sytuacji finansowej – rozpoczętej budowy nowego biurowca Nadleśnictwa, zagrożenie wzrostu kosztów wynikających z realnych podwyżek cen materiałów i usług (konieczność zapewnienia odpowiednio wyższych środków finansowych na koncie N-ca – celem zapłaty za inwestycję).*

(akta kontroli str. 803, 822, 1297)

W piśmie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 15 maja 2020 r. (kierowanym do wszystkich RDLP), m.in:

- zobowiązano kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych do podejmowania radykalnych działań, w tym do *wstrzymania lub ograniczenia nakładów, w celu zachowania płynności finansowej w możliwie najdłuższej perspektywie czasowej,*
- wskazano, że *mając jednak na uwadze, że ewentualne korzystanie z prawa pierwokupu ma charakter terminowy, w zasadzie niepowtarzalny, należy umożliwić odstąpienia od ww. zasady generalnej,*
- określono, że *obowiązuje generalna zasada finansowania nabycia ze środków własnych z uwzględnieniem kondycji finansowej nadleśnictw oraz w przypadku wnioskowania o środki funduszu leśnego – uzasadnienia braku możliwości sfinansowania nabycia ze środków własnych lub wkładu własnego środków własnych,*
- stwierdzono, że *z uwagi na sprawowanie nadzoru nad działalnością nadleśniczych i przegląd sytuacji ekonomicznej we wszystkich nadzorowanych nadleśnictwach, opinia dyrektora rdLP powinna zawierać ocenę własną wniosku (nie tylko opinię pozytywną).*

⁴² Nadleśnictwa wskazywały, m.in. brak możliwości prowadzenia gospodarki leśnej, występowanie terenów zdewastowanych, względy społeczne, wygórowana cena.

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych pismem (ES.2280.84.2020.MK) z dnia 24 sierpnia 2020 r. (kierowanym do wszystkich RDLP), poinformowała m.in: *w związku z zaleceniami dotyczącymi inwestycji na 2021 r., oraz ograniczeniem inwestycji w bieżącym roku w zakresie nabywania lasów i gruntów do zalesienia ujętych w bieżącym roku, a przewidzianych do refundacji z funduszu leśnego (art. 37 ustawy o lasach) – do realizacji w 2021 r. przechodzą pozycje nie objęte wnioskami na nabycie do dnia 24 sierpnia 2020 r.*

(akta kontroli str. 811-812, 820)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej:

- w ramach procedury nadleśniczy – w ramach swych kompetencji – oceniał ewentualną zasadność nabycia gruntu,
- Dyrektor RDLP w Zielonej Górze miał bieżącą wiedzę tylko o transakcjach pozytywnie zweryfikowanych przez nadleśniczego,
- Dyrektor RDLP w Zielonej Górze wykonywał kontrole funkcjonalne, w których sprawdza prawidłowość działań nadleśniczych, m.in. w zakresie prawa pierwokupu. W latach 2020 i 2022 skontrolowano trzy jednostki. W 2020 r. kontrolę przeprowadzono właśnie w Nadleśnictwie Sulechów, jednak objęła ona okres wcześniejszy, tj. 30.04.2016 r. – 31.12.2019 r. Kontrola w tym nadleśnictwie wykazała prawidłowość postępowania i prowadzenia spraw z zakresu pierwokupu w badanym okresie,
- ograniczenie DGLP dotyczyły nabywania gruntów na podstawie prawa pierwokupu z wyjątkami, m.in. likwidacji pełnych enklaw lub głębokich półenklaw gruntów obcej własności
- analiza uzasadnienia nadleśniczego, przeprowadzona w toku kontroli NIK, na poziomie RDLP wykazała, odnośnie rezygnacji zakupu dwóch działek, że interpretacja nadleśniczego nie była zdaniem RDLP prawidłowa.

(akta kontroli str. 645-648)

15. Zarządzeniem nr 23 (z dnia 10 grudnia 2007 r.), Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych *w sprawie stosowania procedury wydawania decyzji wyłączających grunty leśne z produkcji oraz kontroli i ewidencji rozrachunków z tego tytułu, w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze*, wprowadził m.in. wzory wniosków, wzory sprawozdań oraz procedurę wydawania decyzji wyłączających grunty z produkcji.

W latach 2019-2023:

- Dyrektor RDLP wydał 137 zgod⁴³ na wyłączenie 48,7219 ha gruntów z produkcji leśnej (art. 5 ust.1, art. 11 ust. 1, art. 12 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o *ochronie gruntów rolnych i leśnych*⁴⁴),
- saldo naliczonych należności z tytułu wydanych decyzji (należność za wyłączenie, jednorazowe odszkodowanie, opłaty roczne i inne) wynosiło łącznie 15,5 mln zł.

(akta kontroli str. 827-858)

16. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. nadleśnictwa podległe RDLP w Zielonej Górze wydierżawiały swoim kontrahentom łącznie 4.998,84 ha (3.241 umów).

Nieruchomości były wykorzystywane m.in. na cele: rolnicze (37% ogółu powierzchni), gospodarki łowieckiej (24,5%), hodowli ryb (22,2%).

(akta kontroli str. 824)

17. RDLP w Zielonej Górze, w latach 2019-2023, koordynowała wykonanie ośmiu projektów:

- trzech, na które uzyskano dofinansowanie z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,

⁴³ Liczba odmów – 8.

⁴⁴ Dz. U. 2024 r. poz. 82, ze zm.

- czterech realizowanych ze środków własnych jednostek oraz z funduszu leśnego,
- jednego bez zaangażowania finansowego.

(akta kontroli str. 139-208)

a) Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych – projekt zakładał realizację działań dotyczących zabezpieczenia lasów przed zagrożeniami związanymi ze zmianami klimatycznymi, które obejmują rozwój systemów małej retencji oraz przeciwdziałanie nadmiernej erozji wodnej na terenach nizinnych. W ramach tych działań, nadleśnictwa realizowały:

- budowy, przebudowy lub odbudowy zbiorników małej retencji,
- przywracały funkcje obszarów mokradlowych i ich ochrony oraz odtwarzanie terenów zalewowych poprzez budowę bądź odbudowę urządzeń piętrzących (zastawki, małe progi, przytłumienia) na rowach w celu spowolnienia odpływu wód powierzchniowych.

Projekt realizowało siedem Nadleśnictw: Babimost, Brzózka, Lubsko, Nowa Sól, Szprotawa, Zielona Góra i Żagań, które łącznie wykonały 134 obiekty retencji mokradłowej oraz zapewniły retencję zbiornikową przy normalnym poziomie piętrzenia w wysokości 170.496 m³ i maksymalnym poziomie piętrzenia w wysokości 330.861 m³ (liczonej bez retencji gruntowej).

(akta kontroli str. 139)

b) Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe – projekt zakładał realizację zadań wynikających z zapisów w Planach Zadań Ochronnych, np.: usuwanie biomasy - konarów, gałęzi, czubów, pozostałości potrzebieżowych, karczowanie pniaków i usuwanie karp, ekstensywne koszenie, wykorzystywanie jako pastwiska, usuwanie drzew i krzewów z mokradeł, odstrzał drapieżników (jenota, szopa pracza, lisa i kuny). Udział w projekcie wzięło pięć Nadleśnictw: Cybinka, Nowa Sól, Torzym, Wolsztyn, Wymiarki. Działaniami objęto łącznie 483,34 ha siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

(akta kontroli str. 139-140)

c) Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów – głównym celem⁴⁵ projektu było zmniejszenie negatywnych skutków wywołanych przez pożary w lasach oraz sprawne lokalizowanie źródła zagrożenia i minimalizowanie strat, a w dalszej perspektywie także zmniejszenie średniej powierzchni pożarów i rozszerzenie obserwacji obszarów leśnych, szczególnie w nadleśnictwach zakwalifikowanych do I kategorii zagrożenia pożarowego. Realizując projekt, m.in.:

- zakupiono samochody patrolowo-gaśnicze dla 17 nadleśnictw⁴⁶,
- rozwinęto i zmodernizowano istniejące dostrzegalnie pożarowe – Nadleśnictwa: Wolsztyn, Lubsko, Cybinka, Torzym, Świebodzin, Żagań,
- zakupiono nowoczesny sprzęt umożliwiający lokalizację i wykrywanie pożarów – Nadleśnictwa: Cybinka, Żagań.

(akta kontroli str. 140-141)

d) Leśne Gospodarstwa Węglowe – głównym celem projektu było:

- wykazanie roli obszarów leśnych w łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatycznych i pochłanianiu gazów cieplarnianych w środowisku,
- utworzenie modelu pochłaniania dwutlenku węgla przez polskie lasy,

⁴⁵ Cele uzupełniające: rozszerzenie obserwacji obszarów leśnych; szybsze i bardziej precyzyjne określenie miejsca powstania pożaru; dokładniejsze prognozowanie zagrożenia pożarowego na podstawie danych meteorologicznych; skrócenie czasu dotarcia jednostek LP na miejsce pożaru.

⁴⁶ Przykładowo samochód specjalny patrolowo-gaśniczy dla pogotowia przeciwpożarowego dla Nadleśnictwa został nabyty za kwotę brutto: 169.026,60 zł i zarejestrowany w Starostwie Powiatowym w Zielonej Górze w dniu 28.03.2018 r.

- doprowadzenie do automatycznego określania ilości zakumulowanego węgla dla każdego wydzielania drzewostanowego w zintegrowanym Systemie Informatycznym Lasów Państwowych,
- testowanie efektywności dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia retencji CO₂ w lasach Polski.

W latach 2018-2023, w ramach realizacji ww. programu, w Nadleśnictwach: Lubsko, Torzym i Bytnica zrealizowano łącznie:

- 733,96 ha, na których metodą Sobańskiego dokonano podsiewu gatunków liściastych,
- 246,52 ha, na których posadzono sadzonki pod okapem drzewostanu,
- 5,10 ha zalesień,
- 2,8 ha odnowień naturalnych,
- 8,65 ha odnowień sztucznych.

Zagadnienie dotyczące terminowości przygotowania i składania do RDLP przez nadleśnictwa sprawozdań z realizacji zadań przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 141)

e) Zdrowa żywność z Polskich Lasów – specyficzna dla obszarów leśnych (nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP) jest obecność w drzewostanach – Robinii akacjowej, drzewa, które w ostatnich latach było beneficjentem zmian klimatycznych, nie wykazując dotychczas objawów zamierania oraz obecności naturalnych czynników ograniczających wzrost i przeżywalność, takich jak: owady lub grzyby pasożytnicze. Występowanie tego ekotypu stanowiło podstawę decyzji o podjęciu działań zmierzających do zachowania zasobów genowych wybranych populacji. Ponadto w ramach realizacji Programu „Pszczoly wracają do lasu”: współuczestniczono w badaniu dotyczącym zmienności pożytku pszczelego, założono łękę pszczelą, prowadzono działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży. Podczas posiedzenia komisji założeń planu dla Nadleśnictwa Zielona Góra, na wniosek miejscowego związku pszczelarzy, postanowiono poddać specjalnemu traktowaniu drzewostany robiniove występujące na granicach polno-leśnych, w pobliżu wsi, ekotonów, wzdłuż dróg publicznych, na pasach biologicznych itp., a także w miejscach udostępnianych do okresowej lokalizacji pasiek. W takich lokalizacjach nie będzie realizowana przebudowa drzewostanów, zmierzająca do zmiany ich składu gatunkowego.

(akta kontroli str. 141-142)

f) Projekt rozwojowy Termomodernizacja budynków PGL LP (łącznie z zastosowaniem OZE w budynkach) – przedmiotem projektu były działania modernizacyjne w budynkach PGL LP zmierzające do zmniejszenia zapotrzebowania na energię, obniżające koszty ich utrzymania, a także poprawę ich standardu. Realizujące Nadleśnictwa: Żagań oraz Świebodzin.

(akta kontroli str. 142-143)

g) Projekt Las Energii – było przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych (OZE), poprawę bezpieczeństwa energetycznego i poprawę efektywności energetycznej m.in. poprzez

- montaż instalacji fotowoltaicznych (Nadleśnictwa: Zielona Góra, Sulechów, Nowa Sól, Lubsko) – łączna mocy 287,40 kW,
- zintegrowany zakup energii elektrycznej – postępowanie przetargowe prowadzone przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, przy pomocy koordynatorów regionalnych w RDLP, we wszystkich jednostkach organizacyjnych LP tj. w 21 jednostkach organizacyjnych i w biurze RDLP w Zielonej Górze,

- zintegrowany zakup paliw gazowych – postępowanie przetargowe prowadzone przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych przy pomocy koordynatorów regionalnych w RDLP w jednostkach, które korzystają z paliw gazowych i mogą uczestniczyć w postępowaniu (w ostatnim postępowaniu uczestniczyło 15 jednostek organizacyjnych w ramach RDLP w Zielonej Górze,
- zakup i użytkowanie pojazdów elektrycznych w działalności Lasów Państwowych. Zakup i montaż ogólnodostępnych stacji do ładowania pojazdów elektrycznych.

(akta kontroli str. 143-144)

h) Projekt ODRA VELO – ODER VELO Budowa systemu informacji turystycznej dla rozwoju infrastruktury rowerowej na pograniczu polsko-niemieckim – mający na celu również stworzenie rozpoznawalnej marki turystycznej poprzez budowę systemu informacji turystycznej dla rozwoju infrastruktury rowerowej na pograniczu polsko-niemieckim oraz wyznaczeniu sieci szlaków turystyki rowerowej, bazowanej m.in. na istniejącej infrastrukturze będącej w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego, Skarbu Państwa, Lasów Państwowych.

(akta kontroli str. 144)

18. RDLP podejmowała, m.in. następujące działania w celu adaptacji gospodarki leśnej do zmian klimatycznych:

- a) uczestniczenie w planowaniu krótkookresowym, czyli opracowywaniu planów urządzenia lasu na okres 10 lat, dla podlegających nam nadleśnictw,
- b) realizacja zadań o charakterze profilaktycznym, mitygujących negatywny wpływ warunków klimatycznych na lasy np.:
 - utworzenie centrów produkcji gatunków rzadkich wraz z regulacją organizacji zbioru i produkcji sadzonek,
 - zabezpieczanie nasion na potrzeby odnowień i zalesień realizowanych w podległych nadleśnictwach poprzez koordynowanie zbioru, wyznaczanie obiektów nasiennych oraz zakładanie nowych – plantacje nasienne, plantacyjne uprawy nasienne,
 - uregulowanie kwestii kształtowania stref ekotonowych i przejściowych,
 - wyznaczanie obszarów, na których stwierdzono występowanie pędraków chrabąszczy (kasztanowca i majowego) w ilościach zagrażających trwałości lasu lub powodujących zakłócenia w gospodarki leśnej, wraz z opracowaniem dla tych obszarów specjalnych zadań hodowlano-ochronnych,
 - wyznaczanie pierwotnych ognisk gradacyjnych, na których stwierdzono regularne, masowe pojawy szkodliwych owadów, w ilościach zagrażających trwałości lasu lub powodujących zakłócenia w gospodarki leśnej, wraz z opracowaniem dla tych obszarów specjalnych zadań hodowlano-ochronnych,
 - w celu opóźnienia procesu rozpadu drzewostanów z powodu gradacji szkodników wtórnych, na poziomie RDLP w Zielonej Górze opracowano „Wytyczne do postępowania mającego na celu ograniczenie skutków pogarszającego się stanu sanitarnego drzewostanów”,
 - wykonywanie inwentaryzacji stanu lasu z wykorzystaniem metod lotniczych,
 - ocena zagrożenia drzewostanów ze strony szkodników pierwotnych.

(akta kontroli str. 608-611)

W związku z adaptacją gospodarki leśnej do zmian klimatycznych, w RDLP zdiagnozowano, m.in. następujące ograniczenia i utrudnienia:

- brak pewności co do zakresu i skutków jakie zmiany klimatyczne spowodują w lasach,
- w ciągu ostatnich 27 lat podstawowy dokument wyznaczający kierunki rozwoju leśnictwa „Polityka leśna państwa”⁴⁷ nie został uaktualniony i dostosowany do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, środowiskowej czy uwarunkowań międzynarodowych. Brak opracowania Narodowego Programu Leśnego powoduje

⁴⁷ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.

marginalizowanie znaczenia leśnictwa polskiego w programach i strategiach europejskich i paneuropejskich, pomijanie lasów i leśnictwa w politykach i programach regionalnych i lokalnych, np. strategie rozwoju poszczególnych województw czy powiatów,

- w prawodawstwie leśnym nie ustanowiono alternatywnych rozwiązań dla różnych scenariuszy zmian klimatu. Plany urządzenia lasu opracowywane są na 10 lat a efekty ich realizacji dotyczą dziesięcioleci,
- brak akceptacji społecznej dla koniecznej przebudowy starszych drzewostanów.

(akta kontroli str. 611-614)

19. Decyzja nr 201 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 12 grudnia 2023 roku w sprawie wprowadzenia „Kompleksowego programu przeciwdziałania procesom zamierania lasów w Polsce oraz działań mitygacyjnych w perspektywie do 2030 roku” w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe wraz z załącznikami, została przekazana do RDLP w Zielonej Górze w dniu 13 grudnia 2023 r. Program obejmuje kluczowe działania jednostek Lasów Państwowych, w tym w szczególności w zakresie hodowli ochrony lasu, ochrony siedlisk i gatunków, retencjonowania wody oraz ochrony przeciwpożarowej lasu. Jego regulacje zostały ujęte w nowelizacji *Zasad Hodowli Lasu, Instrukcji Ochrony Lasu i Instrukcji Urządzania Lasu*. Program dotyczy, m.in. następujących zadań: zwiększania różnorodności gatunkowej, strukturalnej i wiekowej drzewostanów; realizacji działań z zakresu małej retencji; ochrony siedlisk bagiennych; maksymalnego wykorzystania odnowienia naturalnego; zwiększania odporności poszczególnych osobników na stresy o charakterze abiotycznym i biotycznym; przebudowy drzewostanów odznaczających się wysokim poziomem ryzyka powstania różnego rodzaju szkód; ochrony przed skutkami działania czynników abiotycznych; ochrony przed chorobami infekcyjnymi; ograniczania szkód wyrządzanych przez owady foliofagiczne; ograniczania szkód wyrządzanych przez zwierzyne.

(akta kontroli str. 253-316, 644-645)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, dziesięć nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP w Zielonej Górze pozyskało ogółem 603,5 tys. m³ drewna⁴⁸ w miesiącach poprzedzających formalne zatwierdzenie (art. 22 ust. 1 ustawy o lasach) przez właściwego ministra planów urządzenia lasu. Pozyskanie drewna następowało przez okres od sześciu do dwunastu miesięcy⁴⁹ w oparciu o niezatwierdzony plan urządzenia lasu (projekt PUL).

Stosownie do art. 34 pkt 2c ustawy o lasach, do zadań Dyrektora RDLP należy, m.in. inicjowanie, koordynowanie oraz nadzorowanie działalności nadleśniczych.

(akta kontroli str. 695-696, 1224, 1297)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej przyczyną powyższego było m.in. to, że:

- nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu, a gospodarowanie w nadleśnictwach opiera się na planach finansowo-gospodarczych, które są

⁴⁸ W tym okresie dla Nadleśnictw: Lubsko, Lipinki, Sulechów, Wymiarki, Krzystkowice, Nowa Sól, Szprotawa, Zielona Góra, Żagań - łączna wartość przychodów ze sprzedaży drewna wynosiła 104.241.388,09 zł, a łączne koszty pozyskania drewna 22.809.851,22 zł.

⁴⁹ Zatwierdzenie planu urządzenia lasu przez właściwego ministra nastąpiło dla Nadleśnictw: Lubsko – 8.07.2019 r., Lipinki – 30.12.2020 r., Sulechów – 7.08.2020 r., Wymiarki – 1.10.2020 r., Krzystkowice – 24.09.2021 r., Nowa Sól – 24.09.2021 r., Szprotawa – 1.09.2021 r., Zielona Góra – 31.08.2021 r., Przytok – 1.09.2021 r., Żagań – 6.08.2021 r.

- corocznie opracowywane na podstawie stopnia zaawansowania i realizacji planów urządzenia lasu,
- plany urządzenia lasu obowiązują 10 lat i są zatwierdzane przez ministra właściwego do spraw środowiska, a w obecnych uwarunkowaniach prawnych, nie jest możliwe zatwierdzenie PUL przed rozpoczęciem ich obowiązywania,
 - gospodarka finansowa Lasów Państwowych, jako przedsiębiorstwa leśnego, wymusza m.in.: zachowanie ciągłości produkcji surowca drzewnego i płynności jego dostaw; zawierania umów zarówno z odbiorcami drewna jak i usługodawcami na rzecz LP z odpowiednim wyprzedzeniem; zapewnienie pracy i wynagrodzeń pracownikom LP i zewnętrznym usługodawcom; realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Nie jest możliwe zaprzestanie czy zawieszenie działalności tak znaczącego przedsiębiorstwa, jakim jest nadleśnictwo na okres 2-3 kwartałów,
 - w warunkach RDLP w Zielonej Górze gospodarowanie w pierwszych 2-3 kwartałach pierwszego roku obowiązywania planu urządzenia lasu odbywało się przed jego formalnym zatwierdzeniem.

W PGL LP przyjęto, że można realizować niezatwierdzony plan urządzenia lasu w początkowych miesiącach jego obowiązywania, na podstawie wskazań gospodarczych zawartych w opisach taksacyjnych projektu PUL, bez obawy, że nastąpi tu niezgodność realizacyjna po zatwierdzeniu tego planu przez ministra właściwego do spraw środowiska.

(akta kontroli str. 637-639)

NIK nie kwestionuje racjonalności twierdzeń zawartych w ww. wyjaśnieniach, jednakże dostrzega również ryzyka związane z pozyskiwaniem przez Lasy Państwowe drewna w oparciu o niezatwierdzony plan urządzenia lasu. Zdaniem NIK, prowadzenie pozyskania drewna w oparciu o niezatwierdzony plan nie spełnia zasady określonej w art. 7 ust. 1 ustawy *o lasach*, stanowiącej, że trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu oraz obowiązku wynikającego z art. 35 ust. 1 ustawy *o lasach* tj., że nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu.

Na nieprawidłowości w tym obszarze wskazywał również Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, który w ramach przeprowadzonych w 2021 r. kontroli w trzech nadleśnictwach⁵⁰ stwierdził naruszenia art. 22 ust. 1 ustawy *o lasach* (*prowadzenie gospodarki leśnej bez zatwierdzonego przez Ministra Klimatu i Środowiska Planu Urządzenia lasu*).

(akta kontroli str. 44-64)

2. RDLP nie wyegzekwowała od Nadleśnictw: Bytnica, Lubsko, Torzym, terminowego przygotowania sprawozdań z realizacji zadań w ramach *Projektu „Leśne gospodarstwo węglowe”*. W § 14 ust. 1 zarządzenia nr 67 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 września 2018 r. *w sprawie realizacji projektu rozwojowego pod nazwą „Leśne Gospodarstwa Węglowe”* określono m.in., że nadleśnictwa przygotowują raz do roku sprawozdania z realizacji programu w terminie do końca I kwartału roku następnego, które są poddawane ocenie nadzorczej przez RDLP, po czym podlegają przesłaniu do DGLP. I tak, Nadleśnictwo:
- Bytnica przygotowało sprawozdania (zamiast do końca I kwartału roku następnego): sprawozdanie za rok 2019 – 16 kwietnia 2020 r., za rok 2020 – 14 kwietnia 2021 r., a za rok 2021 – 1 kwietnia 2022 r.,
 - Lubsko sprawozdanie za 2020 r. przygotowało i opatrzyło elektronicznym podpisem kwalifikowanym dnia 12 kwietnia 2021 r.,

⁵⁰ Nadleśnictwo Nowa Sól (w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 24 września 2021 r.), Nadleśnictwo Przytok (w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 sierpnia 2021 r.), Nadleśnictwo Zielona Góra (w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 sierpnia 2021 r.).

- Torzym sprawozdanie za 2020 r. przygotowało i opatrzyło elektronicznym podpisem kwalifikowanym w dnia 7 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 209-252, 1297-1298)

Jak wynika, z wyjaśnień zastępcy dyrektora do spraw gospodarki leśnej:

- dopiero od 2020 r. nałożono na RDLP obowiązek pośredniczenia w przekazywaniu do DGLP sprawozdań (dotychczas nadleśnictwa samodzielnie przygotowywały sprawozdania),
- nadleśnictwa w związku z okresem pandemii, wpływającej na problemy kadrowe nieterminowo przekazały do RDLP sprawozdania.

Od kolejnego roku sprawozdawczego sprawozdania były przygotowywane w terminie.

(akta kontroli str. 643-645)

OCENA CZĄSTKOWA

RDLP wyegzekwowała od nadzorowanych nadleśnictw realizację obowiązków związanych z ochroną lasu (m.in. poprzez usuwanie drzew opanowanych przez organizmy szkodliwe, a także złomów i wywrotów) oraz nadzorowała w 10-letniej perspektywie obowiązywania planu urządzenia lasu m.in.: limity maksymalne miąższościowych rozmiarów użytkowania lasu określonych w PUL, wykonanie powierzchniowego użytkowania przedrębnych drzewostanów, wykonanie miąższościowego etatu cięć w użytkowaniu rębny.

W latach 2019-2023 r. w nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP pozyskano łącznie 10.006,7 tys. m³. Dziesięć nadleśnictw pozyskało ogółem 603,5 tys. m³ drewna w miesiącach poprzedzających zatwierdzenie przez właściwego ministra (art. 22 ust. 1 ustawy o *lasach*) planów urządzenia lasu.

RDLP koordynowała realizację przez nadleśnictwa ośmiu projektów, w tym związanych ze zmianami klimatycznymi, przy czym trzy nadleśnictwa realizujące projekt *Leśne Gospodarstwa Węglowe* złożyło do RDLP część sprawozdań z opóźnieniem.

IV. Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, przedstawia następujący wniosek:

Wniosek

Zapewnienie skutecznego nadzoru, w ramach posiadanych kompetencji, nad sposobem realizacji przez podległe nadleśnictwa zadań w zakresie: a) terminowości składania wymaganych sprawozdań; b) pozyskiwania drewna na podstawie zatwierdzonych planów urządzenia lasu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 14 marca 2024 r.

Kontroler

Rajmund Aszkowski
doradca ekonomiczny

/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. Wicedyrektor
Mariusz Kniat

/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/